

บรรณานุกรมภาษาไทย1. หนังสือและบทความในหนังสือ

- กมล ทองธรรมชาติ และคณะ. การปกครองและการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2521.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันสาธาณกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- _____ .การเมืองกับการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- _____ .สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร : บริษัทปั้นเกล้า การพิมพ์ จำกัด, 2532.
- _____ .รัฐ. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- _____ .คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทปั้นเกล้าการพิมพ์ จำกัด, 2532.
- _____ .ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ชานาญ ยูบรุณ. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจทางปกครองของกฎหมายไทย. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2503.
- ดุขฎิ ธนะพงศ์พร. ผู้รวบรวม. สิทธิพิเศษของหน่วยงานและรัฐวิสาหกิจ. กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, 2527.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. "คดีปกครองเยอรมัน." ใน รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์, หน้า 166-177. สมยศ เชื้อไทย, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : พี.เค.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2531.
- ประยูร กาญจนกุล. คำบรรยายกฎหมายปกครองเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- _____ .กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- ไพโรจน์ ชัยนาม. สถาบันการเมือง และกฎหมายรัฐธรรมนูญ ภาค 1. กรุงเทพมหานคร : สารศึกษาการพิมพ์, 2524.

- โกคิน พลกุล. เอกสารคำบรรยายวิชา น 741 ปัญหาชั้นสูงทางกฎหมายมหาชน 2 :คดีปกครองในฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร :คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- มณูญ บริสุทธิ์. คณะรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี, 2521.
- โรเบิร์ต อี. วอร์ด และ รอย แมคริตซ์ (บรรณาธิการ) แปลโดย เสน่ห์ จามริก และคนอื่น ๆ. ระบบการเมืองปัจจุบัน:ยุโรป. พระนคร :โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2510.
- วราพจน์ วิศรุตพิชญ์. "การควบคุมการใช้ดุลพินิจทางปกครองโดยองค์การตุลาการ." ใน รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์, หน้า 195-208. สมยศ เชื้อไทย, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร :พี.เค.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2531.
- วิชญ์ เครื่องาม. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2530.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. "ข้อความคิดเกี่ยวกับการควบคุมกำกับทางปกครอง." ใน รวมบทความในโอกาสครบรอบ 60 ปี ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์, หน้า 209-219. สมยศ เชื้อไทย, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร :พี.เค.พรีนติ้งเฮ้าส์, 2531.
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. การเมืองการปกครองสหราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2527.
- สนธิ เตชะนันท์. ระบบการเมืองการปกครองของอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, 2529.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. กฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกฤษฎีกา. กรุงเทพมหานคร :บริษัทประชาชน จำกัด, 2530.
- _____ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผลงานระหว่างปีงบประมาณ 2528-2530. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- สำนักงาน ก.พ. คู่มือการดำเนินการทางวินัย. กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ ไทยพิมพ์, 2531.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ. รายงานผลการดำเนินงาน ของรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร :บริษัทวิคตอรีเพาเวอร์พอยท์ จำกัด, 2533.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี (หนังสือเวียน) ประจำปี 2510-2533 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2530-2533.

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. รายงานประจำปี 2533 สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

อมร จันทรสมบูรณ์. กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527.

อิสสระ นิติตทัตต์ประกาศ. กฎหมายปกครองเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2529.

2. บทความ

กมลชัย รัตนสกาวงศ์. "ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับคุณพินิจฝ่ายปกครองของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน." บทบัญญัติ. 42(กันยายน 2529): 46-83.

_____. "อำนาจฟ้องคดีปกครอง." นิติศาสตร์. 17(กันยายน 2530): 72-84.

_____. "องค์ประกอบของนิติกรรมทางปกครองของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน." 17 (กันยายน 2530): 35-56.

แก้วสรร อติโพธิ์ และสุรพล นิตินิโอรพจน์. "สภาวะและปัญหาปัจจุบันของระบบรัฐสภาไทย." นิติศาสตร์ 14(2527): 61-99.

โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์, "เดอโกลกับการเมืองของประเทศฝรั่งเศส." รัฐศาสตร์นิเทศ (เมษายน-มิถุนายน 2514): 16-19.

จิรนิติ หะวานนท์. "การตรวจสอบการกระทำทางปกครองโดยศาลยุติธรรม" บทบัญญัติ 42(2529): 26-45.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. "นิติกรรมทางปกครองในกฎหมายอังกฤษ." วารสารกฎหมายปกครอง 4(ธันวาคม 2528): 469-482.

_____. "ข้อสังเกตประกอบคำวินิจฉัยทางปกครองเกี่ยวกับปัญหารานะของผู้นอบบานาจ." วารสารกฎหมายปกครอง 3(สิงหาคม 2527): 422-424.

_____. "นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของอังกฤษ." วารสารกฎหมายปกครอง 6(สิงหาคม 2530): 318-343.

- ชาตชัย แสงศักดิ์. "ความเป็นมาและปรัชญาของกฎหมายมหาชน." วารสารกฎหมายปกครอง 4(ธันวาคม 2528) 5(2529):481-570,1-72.
- _____."ความเป็นมาและบทบาทของพนักงานคดีปกครอง." วารสารกฎหมายปกครอง. (สิงหาคม 2531):366-387.
- _____."ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับนิติกรรมทางปกครองและสัญญาทางปกครองตามแนวความคิดของฝรั่งเศส" เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการฝึกอบรมนิติกร หลักสูตร "สัญญาทางปกครอง" ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา วันที่ 28 กันยายน 2531.
- _____."คำแถลงการณ์ของพนักงานผู้รับผิดชอบสำนวน ประกอบคำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยทุกข์ ที่ 24/2531 เรื่อง การเบิกจ่ายค่าสอนพิเศษ" วารสารกฎหมายปกครอง 7(ธันวาคม 2531):856-885.
- "คานานาธิปไตยไทย : บันทึกแห่งยุคสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง 57 ปี 47 รัฐบาล 17 นายกรัฐมนตรี." มติชนฉบับพิเศษ. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์พิมพ์เนส, 2531.
- ถวิล ไพรสณฑ์. "บทบาทของรัฐมนตรีไทย ถึงเวลาที่จะต้องสังคายนา." มติชนสุดสัปดาห์ 6(25 ธันวาคม 2526):18-19.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. "สัญญาทางปกครองฝรั่งเศส." วารสารกฎหมายปกครอง 5(2529):73-120.
- _____."ความจำเป็นรีบด่วนในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนา" เอกสารสรุปการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนา โครงการศึกษานโยบายสาธารณะ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. (พฤษภาคม 2530): 1-4.
- บัญญัติ สุชีวะ. "การฟ้องคดีเกี่ยวกับฝ่ายบริหาร." บทบัณฑิตย. 24 (เมษายน 2509):279-307.
- ประพันธ์ ทรัพย์แสง. "สิทธิฟ้องหน่วยราชการ." ศุลพาห. 21(พฤษภาคม-มิถุนายน) :19-53.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. "การใช้ระบบคณะกรรมการในการบริหาร" รัฐประศาสนศาสตร์ 26(กรกฎาคม 2508):28-29.
- พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย. "ทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย." วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ ฉบับพิเศษอนุสรณ์ ศาสตราจารย์หยุดแสงอุทัย, 2523:169-174.

- พูนศักดิ์ ไวสารวจ. "นิติกรรมฝ่ายเดียวทางปกครองในกฎหมายฝรั่งเศส"
วารสารกฎหมายปกครอง 4 (สิงหาคม 2528): 269-308.
- _____. (ผู้แปล) "วิวัฒนาการปัจจุบันของความรับผิดชอบทางการเมืองของ
รัฐบาลในระบอบเสรีประชาธิปไตย." นิติศาสตร์ 13 (2526):
23-44.
- _____. "ความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองในฝรั่งเศส." วารสารกฎหมาย
ปกครอง 6 (ธันวาคม 2530): 588-607.
- _____. "เหตุเพิกถอน "จากภายใน" นิติกรรมทางปกครองในกฎหมาย
ฝรั่งเศส." วารสารกฎหมายปกครอง 7 (ธันวาคม): 754-768.
- โกคิน พลกุล. "นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนของฝรั่งเศส" วารสารกฎหมายปกครอง
6 (สิงหาคม 2530): 280-317.
- มนตรี รุประเสริฐ. "หลักการว่าด้วยนิติกรรมทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย"
วารสารกฎหมายปกครอง. 6 (ธันวาคม 2530): 573-587.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. "ลักษณะเฉพาะของความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารและรัฐสภา
ในระบบรัฐสภาของประเทศอังกฤษ." นิติศาสตร์ 14 (กันยายน 2527)
: 124-129.
- วิชัย ตันติกุลานันท์. "อำนาจศาลและอำนาจฝ่ายบริหาร." วารสารกฎหมาย 10
(กรกฎาคม-พฤศจิกายน 2529): 41-46.
- วิชัย วิวัติเสวี. "อำนาจศาลในการวินิจฉัยข้อพิพาททางปกครอง." คุณพาท.
26 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2522): 45-77.
- วิชา มหาคุณ. "กฎหมายปกครองของฝรั่งเศส: ศึกษาโดยอาศัยภูมิหลังทางรัฐธรรมนูญ
และการปกครอง." บทบัญญัติ 42,3 (กันยายน 2529): 9-25.
- สมยศ เชื้อไทย. "การกระทำทางปกครอง." นิติศาสตร์. 17 (กันยายน 2530)
: 57-71.
- _____. "ปัญหาทางทฤษฎีในการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการ.
นิติศาสตร์ 15 (ธันวาคม 2528): 141-151.
- _____. "รัฐ : ปัญหาเกี่ยวกับข้อความคิด (concept) และสาระสำคัญ.
นิติศาสตร์ 15 (กันยายน 2528): 100-117.
- _____. และวรพจน์ วิศรุตพิชญ์. "แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและ
ประชาธิปไตย" นิติศาสตร์ 14 (กันยายน 2527): 42-60.

- สุรพล นิติไกรพจน์. "วิกฤตการณ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจไทย." วารสารนิติศาสตร์ 19,1 (มีนาคม 2532):81-110.
- _____. "การบังคับใช้กฎหมายและการกำหนดนโยบายสาธารณะในกรณีรัฐวิสาหกิจ." วารสารกฎหมายปกครอง 9 (เมษายน 2533): 126-129.
- อมร จันทรสุมบูรณ์. "แนวทางการพัฒนาคณะกรรมการกฤษฎีกา และการพัฒนาระบบกระบวนการยุติธรรมทางปกครองของไทย." วารสารกฎหมายปกครอง 3 (ธันวาคม 2527), 467-617, 1-56.
- _____. "กฎหมายปกครองกับการบริหารประเทศ (ที่กำลังพัฒนา)". ครบรอบ 48 ปีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา วารสารกฎหมายปกครอง 1 (2525):28-34.
- _____. "บันทึกข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ....." วารสารกฎหมายปกครอง 1 (สิงหาคม 2525):412-453 , 1 (ธันวาคม 2525):677-729.
- _____. "Law enforcement:มิติที่ 3 ของกฎหมาย." วารสารกฎหมายปกครอง 1 (เมษายน 2525):115-129.
- _____. "นิติกรรมทางแพ่ง-นิติกรรมทางปกครอง-สัญญาทางปกครอง" ประกอบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 26/2529 เรื่อง บริษัทจีเรวัตร์ ไดร์สตีฟ จำกัด โดยนายสมพงษ์ เชื้อวิริยะกุล กรรมการผู้จัดการ ร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมกรณีไม่ได้รับอนุมัติให้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในกิจการผลิตสีย้อมและพิมพ์

3. วิทยานิพนธ์

- เกรียงไกร เจริญธวัช. "องค์กรและวิธีการคุ้มครองประชาชนและควบคุมฝ่ายปกครองภายในฝ่ายปกครอง ในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531
- ทรงศักดิ์ วุฒิศะโร. "ความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐมนตรีในทางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

- ธีระเดช ยิวชิต. "การควบคุมฝ่ายปกครองโดยศาลเฉพาะกิจ ตามพระราชบัญญัติในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- ไพฑูริศ เอกจริยากร. "เอกสิทธิ์และความคุ้มกันของฝ่ายปกครองในประเทศไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- พรชัย รัตมีแพทย์. "การปกครองตนเองของนครหลวงกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีนิติสัมพันธ์กับองค์การปกครองส่วนกลาง." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- ยงยุทธ อนุกุล. "สถานะและผลทางกฎหมายของหนังสือเวียน คำสั่ง และมาตรการภายในของฝ่ายปกครอง" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.
- วารสารณ์ ปิยะมงคลวงศ์. "การมอบอำนาจนิติบัญญัติให้ฝ่ายบริหาร." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- วัฒนา สุตรสุวรรณ. "ความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2510.
- วิวัฒน์ วิมลเศรษฐ์. "รัฐธรรมนูญร่างเศส ภายใต้ระบบสภาารณรัฐที่ 5 ศึกษาในด้าน การสร้างเสถียรภาพและประสิทธิภาพของรัฐบาล." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512.
- สุกิจจา กรุณานนท์. "การศึกษาวิเคราะห์ระบบคณะรัฐมนตรีอังกฤษ เน้นเรื่องพื้นฐาน อำนาจการเมือง องค์กร และอำนาจหน้าที่." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- สุจิน ชื่อสุวรรณ. "ความรับผิดชอบทางละเมิดของข้าราชการ." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- อรธมน์ พองสมุทร. "ระบบคณะรัฐมนตรีไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- อภิรดี พงษ์คนตรี. "การมอบอำนาจในฝ่ายบริหาร." วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

4. เอกสารอื่น ๆ

- กมลชัย รัตนสกาวงศ์. "วิวัฒนาการและรูปแบบขององค์กรที่ทำหน้าที่ชี้ขาดข้อพิพาท
ในทางปกครองของประเทศเยอรมัน." ใน เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการจัดตั้งองค์กรชี้ขาดข้อพิพาทในทางปกครอง
วันที่ 3-4 กรกฎาคม 2532 ที่รัฐสภา. กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา,
2532. (อัดสำเนา)
- กองกฎหมายและระเบียบ สำนักงาน ก.พ. ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับ
กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ:สำนักงาน ก.พ.,
2530. (อัดสำเนา)
- หนังสือเวียนมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน. เล่ม 1-10 (พ.ศ.2475-2525) กรุงเทพฯ :
สำนักงาน ก.พ., 2525. (อัดสำเนา)
- ต๋อย เหล่าสุนทร. หน้าที่และภารกิจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ:
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2509. (อัดสำเนา)
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. เอกสารประกอบการสัมมนาหลักกฎหมายปกครอง
วันที่ 23-24 กรกฎาคม 2524 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524. (อัดสำเนา)
- โกคิน พลกุล. "การวินิจฉัยชี้ขาดคดีปกครอง." เอกสารประกอบการฝึกอบรมนิติกร
หลักสูตร "หลักกฎหมายปกครอง : วิธีบัญญัติ" สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(สิงหาคม 2530). (อัดสำเนา)
- ศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า. สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รวมคำแถลง
นโยบายรัฐบาลและรายชื่อคณะรัฐมนตรี คณะที่ 1-43. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2527. (อัดสำเนา)
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. แนวนโยบายของรัฐด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
และการบริหาร เอกสารประกอบการประชุมเรื่อง นโยบายทางเศรษฐกิจ
สังคม และการเมืองที่พึงปรารถนา วันที่ 29 พฤษภาคม 2529 ณ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2529.
(อัดสำเนา)
- สำนักงาน ก.พ. รวมมติคณะรัฐมนตรี มติ ก.พ.และระเบียบที่เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ
พลเรือน. กรุงเทพฯ:สำนักงาน ก.พ., 2531. (อัดสำเนา)

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. รายงานสรุปผลการสัมมนาข้าราชการและพนักงาน
รัฐวิสาหกิจระดับอธิบดีและผู้ว่าการรัฐวิสาหกิจ เรื่อง แนวปฏิบัติ
การนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี วันที่ 15 ธันวาคม 2531 และระดับ
ผู้อำนวยการกอง วันที่ 22 ธันวาคม 2531 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2531. (อัดสำเนา)

5. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

5.1 ความเห็นของกรรมการร่างกฎหมาย

- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง การมอบ
อำนาจให้ความเห็นชอบในการตั้งค่าบริการตามพระราชบัญญัติองค์การ
โทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2497 (ปัญหาตามมาตรา 40(5))
- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง
ปัญหาการมอบอำนาจของอธิบดีให้ผู้ว่าการจังหวัดปฏิบัติราชการ
- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง คำตอบแทน
ผู้รักษาการผู้อำนวยการองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง
สิทธิการทำไม้ในพื้นที่ที่เปิดทำประโยชน์ในเขตป่าสัมปทาน
- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง ขอให้พิจารณา
ตีความมาตรา 8 และมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.
2522 (กรณีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้การโฆษณาสินค้าหรือบริการทาง
สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เวลานานเกินสมควร
เป็นวิธีการโฆษณาอันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภคได้หรือไม่(เพียงใด)
- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง กรุงเทพมหานคร
จะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี หรือตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง
การพัสดุ พ.ศ. 2529
- ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง ห้ามข้าราชการ
และพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย (ปัญหาการตีความ
มติคณะรัฐมนตรี)

ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่อง การขออนุญาต
ก่อสร้างอาคารบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี ตรงข้ามบริเวณ
กรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก

5.2 คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์

- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 40/2528 เรื่อง นายสาเพา
สิริสัมพันธ์ และบริษัททฤษฎุทธภัณฑ์ จำกัด ขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการ
การจ้างสร้างโรงงานวัดพระเปิดของกระทรวงกลาโหม
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 89/2527 เรื่อง นายสมนึก
เรืองพริ้ม ร้องทุกข์ขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเพื่อเลือก
และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 99/2528 เรื่อง บริษัทวางหลง
แมชชีนเนอร์รี่ จำกัด ร้องทุกข์ เกี่ยวกับการแจ้งความประกวดราคาซื้อ
พัสดุเครื่องตัดกระดาษของวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 37/2528 เรื่อง กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด
โรงเลื่อยจักร บ.ไพบูลย์ ร้องทุกข์ขอให้กรมศุลกากรตรวจปล่อยไม้ซุงที่
ผู้ร้องทุกข์นำเข้า
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 8/2528 เรื่อง นายบุญยั้ง
เรืองศิลารัตน์ และ นายอนันต์ ชินสว่างวัฒนกุล ร้องทุกข์ว่า โรงพยาบาล
พระมงกุฎเกล้า จัดซื้ออาหารไม่ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 28/2531 เรื่อง ห้างหุ้นส่วนจำกัด
โยธาสถาปัตยกรรมปัตตานี ขอความเป็นธรรมกรณีถูกสั่งเป็นผู้ละทิ้งงานก่อสร้าง
และขอคืนเงินค่าปรับ
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 67/2526 เรื่อง เรือเอกเบญจะ
วิสมิตินันท์ ร้องทุกข์ว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการแบ่งเงินค่าจ้าง
นาร่อง
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 1/2528 เรื่อง ร้อยตรีปณิธาน เลิศฤทธิ์
ร้องทุกข์ กรณี นางสาวบังอร อิ่มโอชา มีคำสั่งแก้ไขคำสั่งของผู้ร้องทุกข์
โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 54/2526 เรื่อง นางนงเยาว์
วิจารณ์ภูธร ร้องทุกข์ ว่า เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดูแลถนนสายลาดพร้าว
ละเลยต่อหน้าที่ในการดูแลรักษาหลอดไฟฟ้าเป็นเหตุให้มีไฟฟ้าและแสงสว่าง
ไม่เพียงพอ อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการใช้ถนนได้
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 25/2528 เรื่อง นายวิษณุ หงส์พงศ์
กับพวก ร้องทุกข์ให้เพิกถอนประกาศกระทรวงสาธารณสุข
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 6/2528 เรื่อง พ.ต.ท.สุรพล
ทวีศรี ร้องทุกข์ ว่า เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร (เขตยานนาวา) ละเลย
ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 17/2526 เรื่อง นายสำเร็จ
ธนสมกุลวัฒน์ และ นายสมหมาย สิริยานนท์ ร้องทุกข์กรณีถูกสั่งให้ออกจาก
ราชการ
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ที่ 96/2527 เรื่อง นายไพโรจน์ โตอ่อน
ร้องทุกข์ ขอให้ยกเลิกคำสั่งของอธิบดีกรมที่ดินที่ให้เพิกถอนโฉนดที่ดินของ
ผู้ร้องทุกข์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาด่างประเทศ

- Baldwin, Robert and Houghton, John. Circular Arguments : The Status and Legitimacy of Administrative Rules. Public Law 239 (1986).
- Chapus, Rene. Droit Administratif General. 3 edition. Paris : Editions Montchrestien, 1987.
- Geoffrey Marshall. Constitutional Convention. Oxford : Clarendon Press, 1984.
- Ivor Jennings. Cabinet Government. London : Cambridge University Press, 1969.
- Norman Wilson. The British system of Government. Oxford : Basil Blackwell, 1963.
- Rivero, Jean. Droit Administratif. 11 edition. Paris : Dalloz, 1985.
- _____. Les Mesures d'ordre interieur administratives. Paris : Recueil Sirey, 1934.
- R.E.C. Jewell. The British Constitution 3rd ed. London : Hodder and Stoughton, 1975.
- S.A. De Smith, Constitutional and Administrative Law. 2nd ed. Harmondsworth Middlesex : Penguin Books Inc, 1973.
- T. Brennan. Politics and Government in Britain. Cambridge : Cambridge University Press, 1972.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ นร ๐๒๐๕/ว ๑๗๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

เรื่อง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๓๑

เรียน กระทรวง ทบวง กรม

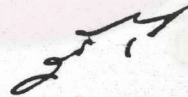
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันมีมติคณะรัฐมนตรีและหนังสือเวียนของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้กระทรวง ทบวง กรม ถือปฏิบัติอยู่เป็นจำนวนมาก สมควรที่จะรวบรวมและแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำเป็นร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๑ ลงมติเห็นชอบด้วยในหลักการร่างระเบียบฯ ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้ กับให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือองค์การของรัฐ ถือปฏิบัติ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบฯ โดยเคร่งครัด ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอท่านนายกรัฐมนตรีพิจารณาลงนามในระเบียบฯ ดังกล่าวแล้ว ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนยืนยันมาเพื่อถือปฏิบัติ และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือองค์การของรัฐในสังกัดถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ อนันตกุล)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรีกองประมวลและติดตามผลมติคณะรัฐมนตรี
โทร. ๒๘๐๑๔๔๖

(สำเนา)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

พ.ศ. 2531

เพื่อให้การเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2532 เป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือองค์การของรัฐ

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

"รัฐมนตรีเจ้าสังกัด" หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีว่าการทบวง และหมายความรวมถึงนายกรัฐมนตรีในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมและไม่สังกัดกระทรวงหรือทบวงด้วย

"ส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม และให้หมายความรวมถึงรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือองค์การของรัฐ และคณะกรรมการต่าง ๆ

"ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง" หมายความว่า ส่วนราชการที่ส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

"กฎกระทรวง" หมายความว่า รวมถึง กฎสำนักนายกรัฐมนตรี กฎทบวง กฎ ก.พ. และ กฎ ก.ค.

ข้อ 6 ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด 1

เรื่องที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ข้อ 7 เรื่องที่ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี มีดังนี้

- (1) เรื่องที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี หรือกำหนดให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
- (2) ร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชกำหนด ร่างพระราชกฤษฎีกา
ร่างกฎกระทรวง
- (3) ร่างระเบียบ ร่างข้อบังคับ หรือร่างประกาศที่ใช้บังคับต่อส่วนราชการเป็นส่วนรวม
- (4) เรื่องที่ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี หรือขอปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษนอกเหนือมติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศตาม (1) หรือระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่ใช้บังคับต่อส่วนราชการเป็นส่วนรวมตาม (3)
- (5) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่มีลักษณะเป็นระเบียบปฏิบัติราชการทั่วไปหรือจะมีผลเป็นแนวบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการ
- (6) โครงการ แผนงาน หรือกิจการ ที่มีผลกระทบต่อนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน
- (7) เรื่องที่เสนอรัฐสภา
- (8) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
- (9) เรื่องที่กระทบต่องบประมาณแผ่นดิน นอกเหนือจากที่ได้รับอนุมัติไว้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณ
- (10) เรื่องที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้เสนอคณะรัฐมนตรี
- (11) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรี

ข้อ 8 เรื่องที่ส่วนราชการเจ้าของเรื่องส่งไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีหากเกี่ยวข้องกับส่วนราชการอื่น จะต้องได้มีการพิจารณาร่วมกัน หรือมีความเห็นจากส่วนราชการนั้นด้วย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือเร่งด่วน ตามที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนได้มีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

หมวด 2

การส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

ส่วนที่ 1

การเสนอเรื่องทั่วไป

ข้อ 9 การส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ให้ส่งไปที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ข้อ 10 ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้ลงนามในหนังสือนำส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี
เว้นแต่รัฐมนตรีเจ้าสังกัดไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติราชการได้ และมอบหมายให้ผู้อื่นผู้ใดลงนามแทน
หรือเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีให้รายงานเรื่องใด ๆ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ
ตามกำหนดระยะเวลาเป็นประจำ และไม่ใช้เรื่องสำคัญ

ให้หัวหน้าส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือ ทบวง
และหัวหน้าส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามในหนังสือนำส่งเรื่องไปเพื่อเสนอ
คณะรัฐมนตรีได้ เมื่อได้นำเสนอผู้บังคับบัญชาหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด แล้วแต่กรณี พิจารณาและมีคำสั่ง
ให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีแล้ว

ให้หัวหน้าส่วนราชการที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือ
ทบวง และหัวหน้าส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามในหนังสือเสนอความเห็น
เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีโดยตรง

ข้อ 11 หนังสือนำส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง
สรุปให้สั้น กระชับรัด ชัดเจน ให้มีสาระครบถ้วนตามกรณี ดังต่อไปนี้

(1) เรื่องเดิม ต้องมีรายละเอียด ดังนี้

(ก) ความเป็นมา

(ข) มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ

หรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ให้อ้างและสรุปไว้ด้วย

(ค) ผลแห่งการดำเนินการที่เกิดขึ้นแล้ว (ถ้ามี)

(ง) ความจำเป็นที่ต้องเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของ

คณะรัฐมนตรี

(2) เรื่องที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ต้องมี

รายละเอียด ดังนี้

(ก) ประเด็นสำคัญของปัญหาที่ต้องการให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา
ถ้ามีหลายประเด็นให้แยกเป็นข้อ ๆ

(ข) วัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(ค) ความเร่งด่วนของเรื่อง โดยระบุวันสุดท้ายที่จะต้องดำเนินการ
เรื่องนั้นไว้ด้วย

(ง) ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียด เหตุการณ์ ปัญหา อุปสรรค
แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการ เพื่อประกอบการพิจารณา

(จ) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง
ให้คัด หรือส่งไปพร้อมด้วย กรณีมีการแก้ไขหลายครั้ง ให้ระบุการแก้ไขครั้งสุดท้ายไว้ด้วย

(ฉ) ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หากความเห็นมีหลายข้อ
หรือมีจากหลายส่วนราชการ ให้แยกสรุปเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน

(ช) สรุปข้อเสนอจากทุกส่วนราชการดังกล่าวในแต่ละประเด็น
พร้อมทางเลือกที่คณะรัฐมนตรีจะลงมติได้ในแต่ละประเด็น โดยให้จัดตามลำดับก่อนหลังที่
ส่วนราชการเจ้าของเรื่องคาดว่าจะได้เป็นผลดีที่สุด

กรณีจะขอให้ส่วนราชการดำเนินการอย่างไร ให้เสนอให้ชัดเจน

กรณีคำขอเป็นการทบทวนมติคณะรัฐมนตรี ให้ระบุว่าจะให้ยกเลิก แก้ไข
หรือเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีเรื่องใด เป็นอย่างไร

(3) วิเคราะห์ผลกระทบของการลงมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ซึ่งต้องมีการ
การวิเคราะห์เสนอ ดังนี้

(ก) ผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาล

(ข) ผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีต่อ

รัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ

(ค) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม หรือเฉพาะท้องถิ่น

(ง) ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณโดยระบุจำนวนงบประมาณ

การผูกพันงบประมาณให้ละเอียด

(จ) ผลกระทบทางสังคมและการเมืองต่อบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มี
ประโยชน์เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม

(ฉ) ผลกระทบทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเหตุผลในการเลือก
เทคโนโลยีดังกล่าว ตลอดจนความเป็นไปได้ในการให้มีการโอนเทคโนโลยีดังกล่าวมาสู่คนไทย
ในการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าวทุกข้อให้ระบุทั้งข้อดี ข้อเสีย และทางเลือก
หากไม่มีผลกระทบในข้อใด หรือทุกข้อ ให้ระบุยืนยันการไม่มีผลกระทบนั้นไว้ด้วย

ทั้งนี้ ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาสรุปหนังสือนำเสนอเรื่อง
ตามแบบบัญชีหมายเลข 1 - 3 ท้ายระเบียบนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเท่าที่
พึงกระทำได้

ข้อ 12 กรณีจำเป็นต้องมีเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา และหรือกรณีที่มี
รายละเอียดและคำชี้แจงเพิ่มเติมนอกจากที่กล่าวสรุปไว้ในหนังสือนำเสนอเรื่อง ให้ส่วนราชการ
เจ้าของเรื่องจัดทำเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) ความเห็น หรือเอกสารอื่น ๆ ที่จำเป็นตามที่กล่าวอ้างไว้ในหนังสือ
นำเสนอเรื่อง

(2) เอกสารข้อมูลประกอบ เช่น เอกสารวิเคราะห์หรือสรุปย่อ
ความเป็นมา ปัญหา มาตรการแก้ไขปัญหา ผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น โดยอาจแสดงในรูปบัญชีหรือ
รายงาน

(3) เอกสารข้อมูลประกอบอย่างกว้าง เช่น แผนปฏิบัติการของส่วนราชการ
เอกสารผลการสัมมนา ฯลฯ

ในกรณีที่เอกสารประกอบการพิจารณามีหลายฉบับจนไม่สามารถจะ
กรอกรายละเอียดในช่องสิ่งที่ส่งมาด้วยได้ ก็ให้จัดทำบัญชีเอกสารแสดงรายการเอกสารที่
สามารถตรวจสอบได้ส่งไปด้วย

ข้อ 13 เอกสารประกอบการพิจารณาที่เป็นภาษาต่างประเทศ หากมีความจำเป็น
ที่คณะรัฐมนตรีจะต้องพิจารณาข้อความเพื่อประกอบการวินิจฉัย ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง
แปลเป็นภาษาไทยส่งไปด้วย

- 6 -

ข้อ 14 สำเนาเอกสารประกอบที่ส่งไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ต้องมีการรับรอง
สำเนาโดยเจ้าหน้าที่ระดับหัวหน้างานหรือตั้งแต่ระดับ 5 หรือเทียบเท่าขึ้นไปรับผลชอบโดยตรง

ข้อ 15 ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจัดส่งเอกสารเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีไปให้
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตามจำนวนที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนด

ส่วนที่ 2

การเสนอร่างกฎหมาย

ข้อ 16 ภายใต้บังคับส่วนที่ 1 ว่าด้วยการเสนอเรื่องทั่วไป การเสนอร่างกฎหมาย
เพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องดำเนินการ ดังนี้

(1) ทำบันทึกวิเคราะห์สรุปในการเสนอร่างกฎหมายนั้น โดยมีสาระสำคัญ
ดังนี้

(ก) ความจำเป็นที่จะออกกฎหมาย พร้อมเหตุผล

(ข) เหตุผลที่จำต้องเสนอร่างกฎหมายในเวลาดังกล่าวและ
ให้ระบุด้วยว่า ถ้าเสนอล่าช้าจะมีผลเสียอย่างไร

(ค) ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น โดยให้ระบุด้วยว่าจะกระทบ
ในทางแก้ไข เปลี่ยนแปลง ชัดแย้ง หรือซ้ำซ้อน หรือไม่ พร้อมเหตุผล และหากไม่มีความเกี่ยวข้องกับ
กฎหมายอื่น ก็ให้ระบุยืนยันไว้ด้วย

(ง) ความเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายโดยส่วนราชการต่าง ๆ ที่เป็น
ผู้รักษาการตามกฎหมายอื่น โดยให้ระบุว่ามีหรือส่วนราชการต่าง ๆ นั้นแล้ว หรือไม่ และ
การใช้กฎหมายที่เสนอมานี้จะส่งเสริม ชัดแย้ง หรือซ้ำซ้อนกับการใช้กฎหมายของส่วนราชการอื่น
หรือไม่ พร้อมเหตุผล และหากไม่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายโดยส่วนราชการอื่น ก็ให้
ระบุยืนยันไว้ด้วย

(จ) การขอข้อมูล หรือความเห็นจากส่วนราชการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หากไม่มีการขอข้อมูลหรือความเห็น ก็ให้ระบุเหตุผลไว้ด้วย

(ฉ) ประโยชน์ของกฎหมายนี้ในการลดขั้นตอน หรือประหยัดเวลาทั้งของ ส่วนราชการและบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย รวมทั้งประโยชน์อื่นต่อประชาชน

(ช) สิทธิ และหน้าที่ของบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายโดยย่อ

(ญ) มาตรการควบคุมการใช้ดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ

(ฎ) การวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเงิน และงบประมาณของ

กฎหมายฉบับนี้

(ฏ) การเตรียมการออกกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ตามกฎหมาย นี้ได้ดำเนินการไปเพียงใด มีสาระสำคัญอย่างไร

(2) ร่างกฎหมายที่เสนอใหม่ให้สรุปสาระสำคัญเป็นข้อ ๆ พร้อมทั้งเหตุผลและความจำเป็นโดยให้ระบุมাত্রาหรือข้อ

(3) ร่างกฎหมายที่เสนอแก้ไขกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ให้จัดทำบัญชีเปรียบเทียบบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกับร่างกฎหมายที่แก้ไขใหม่ โดยระบุถึงความแตกต่างของสาระสำคัญ พร้อมทั้งเหตุผลที่ขอแก้ไข โดยสรุปตามแบบบัญชีหมายเลข 4 ห้ายระเบียบนี้

(4) ร่างกฎหมายที่เสนอปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมภาษีอากรต่าง ๆ ให้เทียบอัตราที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับอัตราใหม่ด้วย

ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจัดส่งร่างกฎหมาย บันทึกหลักการ และเหตุผล คำชี้แจง แผนที่ แผนผังหรือเอกสารแนบท้าย (ถ้ามี) ตลอดจนเอกสารประกอบการพิจารณาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตามจำนวนที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ 17 ร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำรายละเอียดชี้แจงข้อสาระสำคัญแห่งร่างกฎหมายนั้น โดยให้สรุปสาระสำคัญเป็นข้อ ๆ ระบุมাত্রาหรือข้อ พร้อมทั้งเหตุผลและความจำเป็น ตลอดจนข้อสังเกตเกี่ยวกับผลดีผลเสีย (ถ้ามี) ในการจะต้องมีหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้น ๆ ด้วย

ในกรณีร่างกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้จัดทำบัญชีเปรียบเทียบบทบัญญัติ
ของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันและร่างกฎหมายที่แก้ไขใหม่ พร้อมทั้งเหตุผลโดยสรุป
ทั้งนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดส่งร่างกฎหมายที่ตรวจพิจารณา
เสร็จแล้ว พร้อมทั้งเอกสารประกอบการพิจารณาตามวรรคหนึ่ง และหรือวรรคสองตามจำนวนที่
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ 18 ในกรณีร่างกฎหมายกำหนดให้ต้องมีแผนที่ แผนผัง หรือเอกสารแนบท้าย
หรือร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แต่ไม่มีบทบัญญัติให้มีแผนที่หรือแผนผังแนบท้าย
ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจัดส่งเอกสารดังกล่าวที่ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตามจำนวนที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 3

ระยะเวลา

ข้อ 19 การส่งเรื่องไปเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีนั้น ให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องส่งไป
ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายในเวลายันสมควร

สำหรับเรื่องที่มีกำหนดระยะเวลาแน่นอน ให้ส่งถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรี ไม่น้อยกว่า 15 วัน

กรณีเรื่องเร่งด่วน หรือมีความจำเป็น ให้ส่งไปถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรี ไม่น้อยกว่า 2 วันทำการ เว้นแต่กรณีที่นายกรัฐมนตรีได้สั่งการเป็น
กรณีพิเศษ

ข้อ 20 การส่งร่างกฎหมายให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องส่งไปถึงสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีก่อนวันประชุมคณะรัฐมนตรี ไม่น้อยกว่า 30 วัน

ร่างพระราชกฤษฎีกาหรือร่างกฎกระทรวงที่ทราบกำหนดวันที่ใช้บังคับแน่นอน
แล้ว ส่วนราชการเจ้าของเรื่องจะต้องส่งไปถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก่อนกำหนด
วันใช้บังคับ ไม่น้อยกว่า 60 วัน

ในกรณีที่ได้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหรือแนวทางที่จะเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ไปแล้ว และไม่สามารถตกลงเรื่องค่าทดแทนได้ ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบ
ตามพระราชกฤษฎีกาเสนอร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อดำเนินการโดยด่วน
ภายในระยะเวลาหนึ่งของกำหนด เวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหรือแนวทางที่
จะเวนคืนนั้น

ข้อ 21 เมื่อส่วนราชการใดได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ และพระราชบัญญัตินั้นได้ผ่าน
สภาผู้แทนราษฎร หรือ เชื่อว่าจะผ่านสภาผู้แทนราษฎรไปได้ ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือผู้ที่รักษาการ
ตามพระราชบัญญัตินั้น เตรียมการล่วงหน้าไว้ เช่น จะต้องตราพระราชกฤษฎีกา กฤษฎะทรง
ข้อบังคับ หรือประกาศใด ก็ให้ดำเนินการเป็นไปตามนั้นโดยด่วน เพื่อให้ได้ประกาศในราชกิจจา-
รณเบกษา หรือกับพระราชบัญญัตินั้น หรือในสัปดาห์ถัดไป

หมวด 4

ขึ้นก่อนการนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

ข้อ 22 เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับ เรื่องที่ส่วนราชการขอให้นำเสนอ
คณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหมวด 1
หมวด 2 และหมวด 3 กรณีที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ให้แจ้งส่วนราชการเจ้าของเรื่องเพื่อ
แก้ไขให้ถูกต้อง เว้นแต่กรณีที่ไม่อาจจะดำเนินการนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีได้ให้ส่ง เรื่องคืน
ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง

ข้อ 23 กรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นว่า ข้อมูลที่เสนอมายังมี
ข้อเท็จจริงและรายละเอียดไม่เพียงพอ อาจแจ้งให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องส่งข้อมูลเพิ่มเติม
และหรือให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เสนอความเห็นเพิ่มเติมตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในกรณีจำเป็นให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพิจารณาเชิญบุคคลดังกล่าวไป
ไปชี้แจงตกลงข้อเท็จจริงหรือให้ความคิดเห็น

- (1) ผู้แทนส่วนราชการซึ่งเป็นเจ้าของเรื่อง และหรือ
- (2) ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะพิจารณา

หากเรื่องที่พิจารณาเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของเอกชน และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่าการฟังความคิดเห็นของเอกชนจะเป็นประโยชน์ จะเชิญผู้แทนของสถาบันฝ่ายเอกชนหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เห็นสมควร เข้าร่วมชี้แจงให้ข้อคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

ข้อ 24 เมื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับเรื่องที่มีรายละเอียด ความเห็นและเอกสารต่าง ๆ พร้อมจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้รับดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อบันทึกเสนอนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณามีคำสั่งต่อไป

เรื่องใดที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ได้มีคำสั่งให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องดังกล่าวจัดเข้าระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี วันแต่กรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ก็ให้ดำเนินการตามคำสั่ง และแจ้งให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องทราบโดยเร็วที่สุด

ข้อ 25 ในการจัดระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี ให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบในการบรรจุเรื่องเข้าระเบียบวาระตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับมอบหมายให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรับดำเนินการจัดทำระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดส่งให้แก่คณะรัฐมนตรีและผู้เข้าร่วมประชุมล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 4 วัน ก่อนที่จะมีการประชุมคณะรัฐมนตรี วันแต่กรณีมีเหตุจำเป็นและเร่งด่วน ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้สั่งการเป็นพิเศษ

ข้อ 26 เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณามติประการใดแล้ว ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดำเนินการยืนยันและหรือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีไปให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ หรือดำเนินการต่อไปโดยด่วน

ข้อ 27 ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีทุกครั้งที่มีการประชุม และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบก่อนหรือในการประชุมคณะรัฐมนตรีคราวถัดไป กรณีที่ประชุมคณะรัฐมนตรีมีข้อขัดข้องหรือแก้ไขประการใด ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีรับดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว

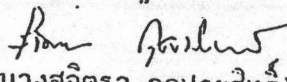
ประกาศ ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2531

(ลงนาม) พลตรี ชำติช่าย ชูณหะวัณ

(ชำติช่าย ชูณหะวัณ)

นายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นางสุจิตรา กุลประสิทธิ์)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6

เรื่อง _____

หน่วยงาน _____

หน้า _____

๑. ความเป็นมา	๒. มติคณะรัฐมนตรี คำสั่ง เรื่องที่เกี่ยวข้อง	๓. ผลการดำเนินการ ที่เกิดขึ้นแล้ว	๔. ความจำเป็น

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง _____

หน่วยงาน _____

หน้า _____

ก. ประเด็นสำคัญของปัญหา	ข. วัตถุประสงค์ของ การแก้ปัญหา	ค. ความเร่งด่วน	ง. ข้อเท็จจริง ข้อมูล รายละเอียด เหตุการณ์ ปัญหา อุปสรรค แนวโน้ม ความเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนการดำเนินงาน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยงาน _____

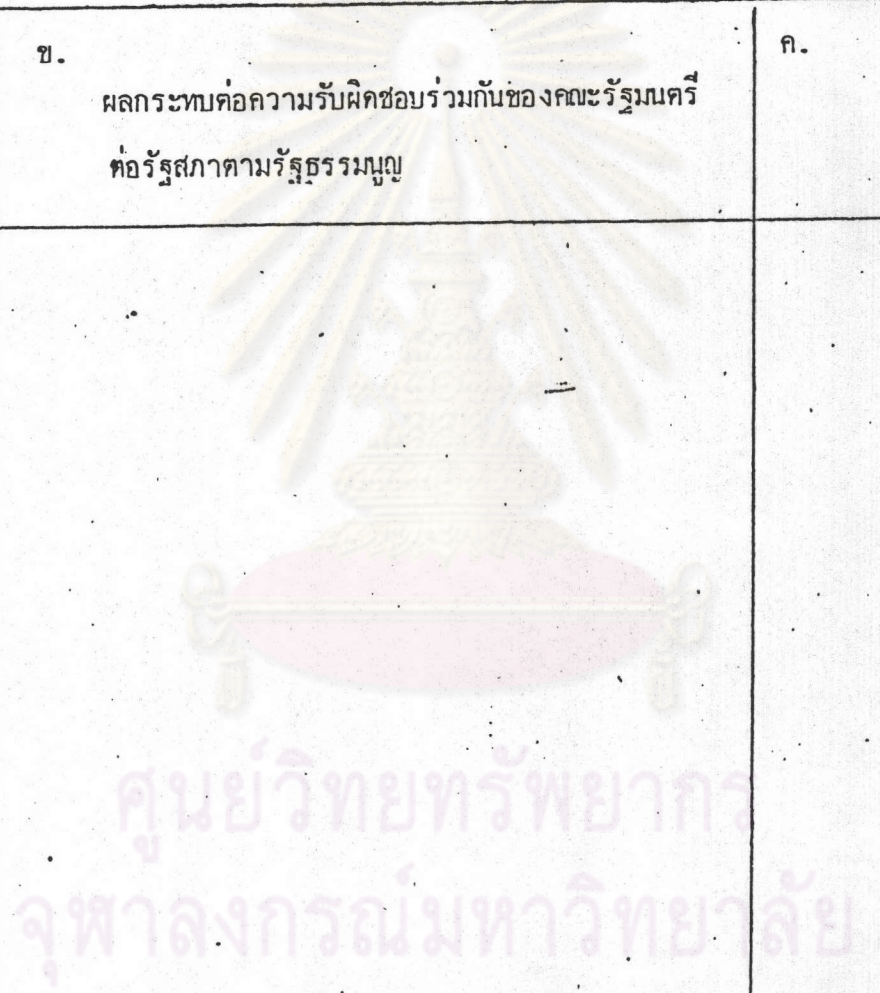
หน้า _____

จ. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง	ฉ. ความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	ช. สรุป
		

เรื่อง _____

หน่วยงาน _____

หน้า _____

ผลกระทบก่อนนโยบายของรัฐบาล	ช. ผลกระทบต่อความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรี ต่อรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ	ค. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ
		

หน่วยงาน _____

หน้า _____

ง

ผลกระทบต่อการเงินและงบประมาณ

จ.

ผลกระทบทางสังคมและการเมือง
ต่อบุคคลกลุ่มต่าง ๆ

ฉ.

ผลกระทบทางเทคโนโลยี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบัญชีเปรียบเทียบกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกับร่างกฎหมายที่เสนอใหม่

บทบัญญัติของกฎหมาย ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน	ร่างกฎหมายที่ขอแก้ไขใหม่	ความแตกต่างของสาระสำคัญ ที่ขอแก้ไข	เหตุผลในการขอแก้ไข

๑. สรุปคำพิพากษาฎีกา

- ๑.๑ คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๑/๒๔๙๐ อัยการจังหวัดเชียงราย โจทก์
นายแก้ว สุภาสรี จำเลย

คำสั่งที่ออกโดยอานาจอในกฎหมายนั้นไม่ถือว่าเป็นกฎหมาย

- ๑.๒ คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๒๔/๒๔๙๐ พระยาปริदानกเบศร์ โจทก์
รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยอธิบดี
กรมอัยการ ผู้ดำเนินคดีแทน จำเลย

ผู้ที่จะฟ้องหรือถูกฟ้องในศาลได้นั้น จะต้องเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล
รัฐบาลนั้น แม้จะหมายถึงรัฐอันเป็นหน่วยแห่งประเทศชาติหรือหมายถึง
คณะบุคคล ก็ไม่เป็นนิติบุคคลตามประมวลแพ่งฯ และไม่มีกฎหมายอื่นบัญญัติว่าเป็น
นิติบุคคล จึงเป็นคู่ความไม่ได้

- ๑.๓ คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๕๐/๒๔๙๑ กระทรวงพาณิชย์ โจทก์
นายสนั่น มหาคุณ จำเลย

แม้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ตั้งสำนักงานกลางบริษัทจังหวัดขึ้นและลงมติให้ขึ้นอยู่
ในกระทรวงพาณิชย์ ก็ไม่ทำให้กระทรวงพาณิชย์มีอำนาจมากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้
เพราะคณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ใช่ลงมติให้มีผลได้นอกกฎหมาย

- ๑.๔ คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๗/๒๕๑๐ นายพ่อน สุทธิพันธ์ โจทก์
กรมชลประทาน จำเลย

ระเบียบของกระทรวงการคลัง โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีวางระเบียบไว้ว่า
ลูกจ้างคนใดต้องหาคดีอาญาและถูกควบคุมตัว ก็ให้กรมกองเจ้าสังกัดต่าง ๆ สั่งพักงาน
ลูกจ้างนั้นไว้ก่อน ไม่ให้ไล่ออกทันที ดังนี้ จำเลยซึ่งเป็นกรมเจ้าสังกัดจะต้องปฏิบัติตาม
ระเบียบ ระเบียบเดิมของจำเลยที่ขัดกับระเบียบของกระทรวงการคลัง เป็นอันถูกยกเลิก

ไปในตัว การที่จำเลยอุทธรณ์ระเบียบของจำเลยไปกระทรวงการคลังว่าขัดกับระเบียบของจำเลย แต่กระทรวงการคลังก็ได้ตอบยืนยันไม่ยอมให้ถือระเบียบของจำเลย การที่จำเลยมีคำสั่งในระหว่างอุทธรณ์ระเบียบให้ไล่โจทก์ออกยกย่อนหลัง ไปถึงวันโจทก์ถูกกล่าวหาและถูกจับกุม จึงเป็นการไม่ชอบด้วยระเบียบ

๑.๕ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๘๕/๒๕๑๓ นายกิมหยู แซ่ตั้ง กับพวก ผู้ร้อง

ความที่ว่า "ให้นายกรัฐมนตรีโดยมติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการใด ๆ" ในมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร นั้น รวมถึงการสั่งจำคุกด้วย เมื่อนายกรัฐมนตรี โดยมติของคณะรัฐมนตรี มีคำสั่งว่าการกระทำของผู้ร้องกับพวกที่ร่วมกันมียาปลอมไว้อายและปลอมยาของผู้อื่น เป็นภัยร้ายแรงต่อชีวิตและอนามัยของประชาชน นับว่าเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ให้จำคุกผู้ร้อง การใช้ดุลพินิจสั่งเช่นนี้ต้องถือว่ายุติเด็ดขาด ผู้ร้องจะมาร้องต่อศาลได้เถียงว่าการกระทำของผู้ร้องเป็นเรื่องเล็กน้อยเท่านั้น หาได้ไม่

มาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรไม่ขัดต่อมาตรา ๕ เป็นแต่บัญญัติไว้เป็นข้อยกเว้นเท่านั้น และไม่ขัดต่อมาตรา ๒๐ ด้วย เพราะไม่ใช่กรณีที่ไม่มียกข้อยกเว้นแห่งธรรมนูญนี้บังคับใช้อันจะต้องวินิจฉัยกรณีไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย

๑.๖ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔๐/๒๕๑๖ นางสายสวาท เศรษฐการพิศิษฐ์ โจทก์
กรมไปรษณีย์โทรเลข กับพวก จำเลย

กรมไปรษณีย์โทรเลขไม่มีวัตถุประสงค์ประกอบการค้า ร้านค้าของกรมไปรษณีย์ตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเคราะห์ข้าราชการในกรมอธิบดีตั้งประธานกรรมการและประธานกรรมการตั้ง ว.เป็นผู้จัดการร้านค้า ว.ชื่อของเชื่อมาขายในร้านค้านี้ กรมก็ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินด้วย

๑.๗ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๒/๒๕๑๘ นางทิพาพร ขวนไชยสิทธิ์ โจทก์
กรมสรรพากร กับพวก จำเลย

คำสั่งตามมติคณะรัฐมนตรีในสมัยปฏิบัติ ไม่ใช่คำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิบัติ จึงไม่ใช่กฎหมายที่จะลบล้างประมวลรัษฎากรที่ให้ตรวจสอบภาษีค้างจ่ายได้

๑.๘ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๙๑/๒๕๑๙ บริษัทคอมเมอร์เชียลเทรด จำกัดฯ โจทก์
กระทรวงการคลัง จำเลย

การที่นายกรัฐมนตรีโดยมติคณะรัฐมนตรีอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร มีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สิน ให้ทรัพย์สินที่ถูกอายัดหรือยึดไว้ตกเป็นของรัฐ ถ้าคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดไม่คืนทรัพย์สินให้ผู้ใด การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการให้เป็นที่สิ้นสุด การที่นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้การวินิจฉัยของคณะกรรมการในกรณีไม่คืนทรัพย์สินเป็นที่สิ้นสุดนั้น เป็นดุลพินิจของนายกรัฐมนตรีโดยมติของคณะรัฐมนตรีที่สั่งการไปตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการที่วินิจฉัยชี้ขาดไม่คืนรถยนต์พิพาทให้โจทก์ แต่โจทก์มิได้กล่าวมาในฟ้องว่าคณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบอย่างไรบ้าง การที่โจทก์อ้างมาในฎีกาว่า รถยนต์เป็นของโจทก์ควรจะคืนให้โจทก์ จึงเป็นเรื่องได้เถียงควาวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการเท่านั้น หากใช้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบไม่ เมื่อคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการเป็นไปโดยชอบ คำสั่งจึงเป็นอันยุติเด็ดขาดเพียงนั้น

๑.๙ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓/๒๕๒๑ นายสารสิทธิ์ จิตสุภาพ โจทก์
คณะรัฐมนตรี กับพวก จำเลย

โจทก์ฟ้องว่าคณะรัฐมนตรีกับพวก ยุบสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่มีผลบังคับ ขอให้รัฐบาลชุดก่อนรับงานดำเนินการต่อไป เมื่อใช้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๐ แล้ว ก็ไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาฎีกาโจทก์ต่อไป ศาลฎีกาจำหน่ายคดีได้

๑.๑๐ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๘๔/๒๕๒๓ การไฟฟ้านครหลวงฯ โจทก์
หจก. เอส.ซี. เอนจิเนียริง
เซอร์วิส กับพวก จำเลย

มติคณะรัฐมนตรีที่ให้ส่วนราชการเจ้าของสัญญาใช้ดุลพินิจต่ออายุสัญญาให้ผู้รับจ้างตามความเหมาะสมโดยไม่ต้องปรับ เป็นเพียงนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติเท่านั้น หากมีผลแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาไม่ การที่โจทก์เห็นว่าไม่สมควรต่ออายุสัญญาให้จำเลยที่ ๑ ยังถือไม่ได้ว่าการบอกเลิกสัญญาของโจทก์เป็นไปโดยมิชอบ

๑.๑๑ คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๖๐/๒๕๒๕

กระทรวงการคลัง

โจทก์

ท่านผู้หญิง วิจิตรา ธนะรัชต์ จำเลย

คำสั่งตามมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร เรื่อง ให้ทรัพย์สินในกองมรดกจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และทรัพย์สินของท่านผู้หญิง วิจิตรา ธนะรัชต์ ตกเป็นของรัฐ เป็นคำสั่งที่นายกรัฐมนตรีได้ออกโดยอาศัย อำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรและโดย มติคณะรัฐมนตรี จึงมีผลบังคับเป็นกฎหมาย ซึ่งในข้อ ๑ (ข) ระบุให้ที่ดินและ สิ่งปลูกสร้างทั้งในและนอกประเทศซึ่งเป็นของบุคคลดังกล่าวตกเป็นของรัฐ ทันทีตั้งแต่วันออกคำสั่ง

๑.๑๒ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๓๓๘/๒๕๒๕

สหภาพแรงงาน

การทำเรือแห่งประเทศไทย

โจทก์

การทำเรือแห่งประเทศไทย

กับพวก

จำเลย

โจทก์จำเลยทำข้อตกลงกันเป็นหนังสือมีความหมายว่า จำเลยตกลง เพิ่มเงินเดือนให้พนักงานคนละ ๒ ชั้น ผู้แทนของจำเลยจะนำข้อตกลงเสนอต่อ คณะกรรมการของจำเลยต่อไป ดังนี้ การที่จำเลยนำสืบว่าข้อตกลงมีเงื่อนไขว่า จำเลยจะปฏิบัติตามเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว จึงมิใช่การแปล ความหมายของข้อความในหนังสือตกลง แต่เป็นการอ้างว่ายังมีข้อความอื่น เพิ่มเติมข้อความในหนังสือนั้นอยู่อีก ต้องห้ามมิให้นำสืบตาม บ.ว.พ. มาตรา ๙๔

จำเลยเป็นรัฐวิสาหกิจและ โจทก์เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจที่ต้องอยู่ภายใต้ บังคับของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติห้ามไม่ให้รัฐวิสาหกิจใดปรับปรุง เงินเดือน เว้นแต่จะ ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเป็นกรณีพิเศษ การที่โจทก์จำเลย ตกลงกันปรับปรุงอัตราเงินเดือนโดยไม่ได้กำหนดให้ต้อง ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีก่อน จึงเป็นการฝ่าฝืนมติของคณะรัฐมนตรี ไม่มีผลบังคับ และแม้ความตกลงดังกล่าวได้ ดำเนินการตามขั้นตอนมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ ก็ไม่เป็นเหตุให้ กลับกลายเป็นข้อตกลงที่ใช้บังคับได้

๑.๑๓ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒๖/๒๕๒๕ บริษัทสุรามหาคุณ จำกัด โจทก์
กระทรวงอุตสาหกรรม
และรัฐมนตรีทุกท่าน จำเลย

โจทก์ซึ่งเป็นผู้เข้าประมูลเข้าโรงงานสุราบางยี่ขันได้ยินยอมตกลงตาม
แจ้งความของทางราชการที่สงวนสิทธิในการเลือกผู้เข้าประมูลรายใดก็ได้
เป็นผู้เข้าตามที่เห็นสมควร โดยโจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น
ดังนี้ โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนสัญญาเช่าที่ทางราชการได้ทำขึ้นกับ
ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้เช่า หรือขอให้ใช้ค่าเสียหาย

มติคณะรัฐมนตรีจำเลยที่ให้บริษัท ส เป็นผู้ประมูลได้ และลงมติอนุมัติ
ให้บริษัทดังกล่าวทำสัญญาเช่าโรงงานสุราบางยี่ขัน เป็นการปฏิบัติราชการตาม
อำนาจและหน้าที่ของฝ่ายบริหารโดยเฉพาะ ศาลจะพิพากษาเพิกถอนมติของจำเลย
ดังกล่าวหาได้ไม่ ทั้งโจทก์ยอมให้ทางราชการสงวนสิทธิที่จะเลือกผู้เข้าประมูลคนใด
ให้เป็นผู้เช่าตามที่เห็นสมควร โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนมติของจำเลย

๑.๑๔ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๒๕/๒๕๒๕ พลตรี ม.ร.ว.สฤษดิ์ ทวีวงศ์ โจทก์
องค์การโทรศัพท์
แห่งประเทศไทย กับพวก จำเลย

คณะกรรมการองค์การโทรศัพท์ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และ
นายกรัฐมนตรี เป็นเพียงผู้วางนโยบายและควบคุมดูแลงานโดยทั่วไปขององค์การ
โทรศัพท์ฯ จึงไม่มีฐานะเป็นนายจ้างตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง
การคุ้มครองแรงงาน ข้อ ๒ ส่วนกรรมการองค์การโทรศัพท์ฯ ผู้รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการขององค์การโทรศัพท์ฯ มีอำนาจบังคับบัญชาพนักงาน
ถือได้ว่าเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลมีฐานะเป็นนายจ้าง จึงต้องรับผิดชอบ
ลูกจ้างขององค์การโทรศัพท์ฯ แต่ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว

กฎหมายแรงงานเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อจัดระเบียบในการจ้าง
การใช้แรงงาน และการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง เมื่อมีการเลิกจ้าง
ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจโดยไม่เป็นธรรม ศาลแรงงานย่อมมีอำนาจพิจารณาและสั่ง
โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานฯ มาตรา ๔๙ ได้ มิใช่เป็น

การก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจของฝ่ายบริหาร ส่วนมติคณะรัฐมนตรีเป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหารซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารเท่านั้น ไม่อาจใช้บังคับในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยอำนาจของกฎหมายได้

๑.๑๕ คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๙๐,๖๙๑/๒๕๒๖ อัยการกรมอัยการ โจทก์
นายประดลเดช กัลยาณมิตร
กับพวก จำเลย

คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานเงินกู้ธนาคารโลกและกำหนดอำนาจหน้าที่ให้บริหารงานเงินกู้ธนาคารโลกในส่วนของสำนักงาน รพช. แทนมติคณะรัฐมนตรีได้ทุกประการ รวมทั้งควบคุมการดำเนินการซื้อขายและการว่าจ้างด้วยการที่คณะกรรมการฯ มีมติให้ใช้ร่างสัญญาโดยไม่ต้องผ่านการตรวจพิจารณาของกรมอัยการ โดยต้องเสนอให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาอนุมัติก่อน ย่อมมีผลบังคับโดยชอบ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นรัฐมนตรีเจ้าสังกัดได้อนุมัติแล้ว การไม่ส่งร่างสัญญาไปให้กรมอัยการตรวจพิจารณาจึงไม่เป็นการฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี แม้จำเลยทราบมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ส่งร่างสัญญาที่หน่วยงานของรัฐทำกับบุคคลภายนอกไปให้กรมอัยการตรวจพิจารณาก่อน ก็ไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๕๗

๑.๑๖ คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๘/๒๕๒๖ นายณรงค์ วิทย์ไพศาล กับพวก โจทก์
กรมทะเบียนการค้า จำเลย

การที่โจทก์มีความประสงค์จะจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบกิจการซื้อขายสินค้าล่วงหน้าและการเล่นแชร์ เป็นสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำได้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การจำกัดสิทธิเช่นว่านี้จะกระทำได้อต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง ฉะนั้นเมื่อโจทก์ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทโดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ต้องห้ามหรือต้องควบคุมตามกฎหมาย จึงเป็นหน้าที่ของกรมทะเบียนการค้าจำเลย ที่จะต้องพิจารณาว่าคำขอของโจทก์ครบถ้วนถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๙ บัญญัติไว้หรือไม่เท่านั้น จำเลยจะสั่งให้รอการรับจดทะเบียนไว้ก่อนตามมติคณะรัฐมนตรีเพื่อที่จะแก้ไขกฎหมายให้ควบคุมถึงการประกอบอาชีพของโจทก์ดังกล่าวหาได้ไม่ และศาลจะสั่งให้จำเลยรับจดทะเบียนทันทีก็ยังไม่ถูกต้อง เพราะอาจมีเรื่องอื่น ๆ ที่จำเลยจะต้องพิจารณาต่อไปตามที่มาตรา ๑๐๑๙ บัญญัติไว้

๑.๑๗ คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๒๗/๒๕๒๖ นายธวัช แสงประดับ โจทก์
การรถไฟแห่งประเทศไทย
กับพวก จำเลย

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้โจทก์พ้นจากตำแหน่งผู้ว่าการรถไฟแห่งประเทศไทย ก็ได้แต่งตั้งให้โจทก์ไปดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยได้รับเงินเดือนเท่าเดิม มิได้ปลดโจทก์ออกจากงาน แต่เป็นการสั่งให้โจทก์พ้นตำแหน่ง เดิมแล้วให้ไปทำงานตำแหน่งหน้าที่ใหม่ในฐานะลูกจ้างประจำของการรถไฟแห่งประเทศไทยจำเลย การทำงานของโจทก์ต่อเนื่องกัน ไม่มีระยะเวลาอันเป็นช่องว่างที่แสดงว่าโจทก์ต้องออกจากงานไปชั่วคราวแล้วกลับแต่งตั้งเข้ามาใหม่ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลิกจ้างตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงาน ข้อ ๔๖ วรรคสอง

๑.๑๘ คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๙๓/๒๕๒๙ นายเสน่ห์ ตะโกเนียม กับพวก โจทก์
กระทรวงการคลัง จำเลย

มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง โครงสร้างค่าจ้างเงินเดือนของพนักงานและลูกจ้างรัฐวิสาหกิจกำหนดไว้ด้วยว่า ในการปรับอัตราเงินเดือนนั้น รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งต้องคำนึงถึงฐานะและความสามารถในการเงินประกอบด้วย โดยให้ได้รับเพิ่มขึ้นไม่เกินไปกว่าตารางปรับค่าจ้างเงินเดือน โครงสร้างค่าจ้างเงินเดือนดังกล่าว เป็นอัตราขั้นสูงที่รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งจะพิจารณาปรับให้ลูกจ้างของตนได้ ไม่ใช่อัตราตายตัวที่รัฐวิสาหกิจทุกแห่งจะต้องปรับแก้ลูกจ้างของตน เมื่อกิจการโรงงานกระสอบของจำเลยขาดทุน จำเลยย่อมมีอำนาจปรับค่าจ้างเงินเดือนให้แก่ลูกจ้างต่ำกว่าขั้นสูงของโครงสร้างค่าจ้างเงินเดือนได้

ตามระเบียบข้อบังคับของจำเลย การเลื่อนขึ้นเงินเดือนมิใช่เป็นสิทธิเด็ดขาดที่โจทก์จะต้องได้รับเสมอไป กรณีย่อมต้องอยู่ในดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะพิจารณาว่าควรจะเลื่อนขึ้นเงินเดือนให้หรือไม่ด้วย เมื่อจำเลยต้องปิดกิจการโรงงานกระสอบโดยที่ยังไม่ทันได้มีการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน โจทก์จะขอให้บังคับจำเลยรับผิดในเงินเดือนที่ยังไม่ได้พิจารณาเพิ่มให้หาได้ไม่ และศาลไม่มีอำนาจบังคับให้จำเลยใช้ดุลยพินิจเลื่อนเงินเดือนให้โจทก์ได้

๑.๑๙ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๒๓/๒๕๒๙ นายวีระชัย กองแบน โจทก์
การประปาส่วนภูมิภาค จำเลย

การโอนการประปาบางบัวทอง ซึ่งเป็นกิจการของการประปาส่วนภูมิภาค จำเลยให้กับการประปานครหลวง เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี มีข้อตกลงด้วยว่า พนักงานที่โอนไปจะได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่เช่นเดิม โดยเฉพาะระบุให้พนักงานที่โอนไปมีอายุการปฏิบัติงานติดต่อกันด้วย การประปานครหลวงได้มีคำสั่งรับบรรจุ โจทก์ และจำเลยมีคำสั่งให้โจทก์ออกจากงานเพื่อโอนไปปฏิบัติงานกับการประปา นครหลวง ดังนี้ เป็นเรื่องโอนการจ้าง โดยเปลี่ยนตัวนายจ้างเท่านั้น ถือไม่ได้ว่า จำเลยเลิกจ้างโจทก์ แม้ภายหลังการประปานครหลวงไม่นับอายุปฏิบัติงานต่อเนื่องกันให้โจทก์ ก็ไม่ทำให้การโอนการจ้างกลับมีผลเป็นการเลิกจ้างแต่อย่างใด โจทก์จึง ไม่มีสิทธิฟ้องเรียกร้องค่าชดเชยจากจำเลย

๑.๒๐ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙-๙๐/๒๕๓๐ สหภาพแรงงานธนาคารกรุงไทย โจทก์
ธนาคารกรุงไทย จำกัด จำเลย

จำเลยเป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง ต้องปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือมติของคณะรัฐมนตรีรวมทั้ง พนักงานหรือลูกจ้างของจำเลยซึ่งเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจก็ตกอยู่ภายใต้บังคับของ มติคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน เมื่อมีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดว่า ห้ามรัฐวิสาหกิจปรับปรุง ค่าจ้าง เงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นตัวเงินได้วันแต่จะ ได้รับอนุมัติจาก คณะรัฐมนตรีเป็นกรณีพิเศษ และต่อมากำหนดเพิ่มเติมว่า ให้รัฐวิสาหกิจหารือกับ กระทรวงการคลังก่อน ผู้แทนของโจทก์และจำเลยได้ทำบันทึกข้อตกลงมีความว่า จำเลยตกลงจะปรับเงินเดือนแก่พนักงานทุกคน คนละ ๑ อันดับ จากอัตราที่ได้รับ อยู่ปัจจุบัน และจำเลยตกลงที่จะเสียภาษีเงินได้สำหรับเงินค่าชดเชยแทนพนักงาน และลูกจ้างซึ่งออกจากงานเนื่องจากถูกเลิกจ้างและสูงอายุ โดยผู้แทนของจำเลย มิได้หารือกระทรวงการคลัง และมิได้รับอนุญาตจากคณะรัฐมนตรี ดังนี้ข้อตกลง ทั้งสองข้อดังกล่าวจึงไม่มีผลบังคับ แม้การทำข้อตกลงจะได้ดำเนินการตามขั้นตอน มาโดยชอบตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ฯ ก็ไม่เป็นเหตุให้เป็นข้อตกลงที่ ใช้บังคับกันได้ โจทก์จึงจะนำข้อตกลงดังกล่าวมาฟ้องให้จำเลยปฏิบัติตามคำขอ ท้ายฟ้องมิได้

๑.๒๑ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๐๙/๒๕๓๐ บริษัท เทพรณี จำกัด กับพวก โจทก์
กรมทรัพยากรธรณี กับพวก จำเลย

จำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ เป็นข้าราชการตำแหน่งทรัพยากรธรณีจังหวัด
รับเรื่องราวขอเปลี่ยนแปลงแผนผังโครงการท่าเหมืองจากโจทก์แล้วมีได้นำเสนอ
อธิบดีกรมทรัพยากรธรณีเพื่อพิจารณาอนุญาตโดยตรง หากแต่เสนอเรื่องราวดังกล่าว
ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขอความเห็นก่อน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งมีหน้าที่
ควบคุมดูแลหน่วยงานนี้สั่งการไว้ โดยคำสั่งดังกล่าวปฏิบัติตามแผนพัฒนาการท้องที่
จังหวัดและคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมอบหมายให้ปฏิบัติราชการตามประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ข้อ (๑) (๒) อีกทั้งไม่มีระเบียบทางราชการกำหนด
วิธีการปฏิบัติเป็นอย่างอื่น จึงเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วย
ระเบียบแบบแผนของทางราชการ

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๕๗ มิได้บังคับว่าอธิบดีของจำเลย
ที่ ๑ ต้องอนุญาตให้ผู้ถือประทานบัตรเปลี่ยนแปลงวิธีการท่าเหมืองเสมอไป หากแต่ให้อยู่
ในดุลพินิจที่จะพิจารณาอนุญาตหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นการที่จำเลยที่ ๑ สั่งให้ผู้ว่าราชการ
จังหวัดแจ้งต่อทรัพยากรธรณีจังหวัด ให้แจ้งต่อโจทก์ว่าการท่าเหมืองแร่ให้ปฏิบัติตาม
มติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นการปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรีที่ให้
นโยบายไว้ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติและไม่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติแร่
พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๕๗ หรือเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
การกระทำของจำเลยทั้งสี่เป็นการปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
ไม่เป็นการทะเลาะเมียดต่อโจทก์

๑.๒๒ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๕๐/๒๕๓๑ กระทรวงการคลัง โจทก์
นายสนั่น บุญญาหาร กับพวก จำเลย

ในระหว่างที่ใช้รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ถือว่ารัฐธรรมนูญ
ปกครองราชอาณาจักรเป็นกฎหมายสูงสุด บรรดาคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ออกโดย
อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรดังกล่าว
และโดยมติคณะรัฐมนตรีจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและใช้บังคับได้

๑.๒๓ คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๐๓-๕๐๐๙/๒๕๓๑ นายมาโนช กาพย์ศรี
กับพวก โจทก์
การสื่อสารแห่งประเทศไทย จำเลย

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ พ.ศ. ๒๕๑๕
ก็ดี ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๒๓
ก็ดี ต่างได้ออกโดยอาศัยอำนาจประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ จึงมีสภาพบังคับ
เป็นกฎหมาย เมื่อจำเลยซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจและเป็นนายจ้างของโจทก์ จ่ายค่าจ้างให้
แก่โจทก์น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมาย จึงเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดของ
ประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว แม้จะมีมติของคณะรัฐมนตรีห้ามรัฐวิสาหกิจทำการ
ปรับปรุงค่าจ้างของลูกจ้าง เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเป็นพิเศษ แต่ก็
ปรากฏว่าประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำดังกล่าวมีผลใช้บังคับ
ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติ จำเลยจึงไม่อาจอ้างมติคณะรัฐมนตรีมาเป็นข้อยกเว้น
บทกฎหมายได้ และถือว่าจำเลยผิดนัดในการจ่ายค่าจ้าง ต้องจ่ายดอกเบี้ยแก่ลูกจ้างใน
ระหว่างผิดนัดร้อยละสิบห้าต่อปีตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครอง
แรงงาน ข้อ ๓๑ วรรคแรก อีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒. ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะกรรมการร่างกฎหมาย, คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์) บางเรื่องที่ยังค้างไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และมีได้มีการนำลงในวารสารกฎหมายปกครอง

๒.๑ บันทึก เรื่อง ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ห้ามข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย โดยพิจารณาเห็นว่า การที่ข้าราชการทำการสมรสกับผู้อพยพและผู้ลี้ภัย ซึ่งเป็นบุคคลที่เข้าเมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย คนเข้าเมืองและเป็นเพียงคนอาศัยอยู่ชั่วคราว จะทำให้ข้าราชการนั้นได้รับความเดือดร้อนในภายหน้าได้ และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ว่า

๑. เพื่อประโยชน์ต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ห้ามไม่ให้ข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐสมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยากับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกกระทรวงทบวงกรมกำชับข้าราชการและพนักงานองค์การของรัฐในสังกัดให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในข้อ ๑ โดยเคร่งครัด หากปรากฏว่าข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ให้ถือเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

กระทรวงมหาดไทยได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาว่า

(๑) ข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐผู้ทำการสมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยากับผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อยู่ก่อนคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ และยังอยู่กินอย่างสามีภรรยากันจนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ จะถือว่าข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวหรือไม่

(๒) ข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐผู้ทำการสมรสหรืออยู่กินอย่างสามีภรรยากับผู้ลี้ภัยซึ่งเข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหลังจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ และก่อนคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ และยังอยู่กินกันอย่างสามีภรรยาจนถึงปัจจุบัน จะถือว่าข้าราชการหรือพนักงานองค์การของรัฐฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ หรือไม่ และถ้าถือว่าเป็นการฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จะถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณา ปัญหาแล้ว เห็นว่า

(๑) สำหรับปัญหาประการแรกนั้น ยังถือไม่ได้ว่าข้าราชการหรือพนักงาน องค์กรของรัฐดังกล่าวฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีทั้งสองครั้ง เพราะมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวไม่ได้ห้ามข้าราชการหรือพนักงานองค์กรของรัฐที่สมรสหรืออยู่กินอย่าง สามีภรรยา กับบุคคลดังกล่าวอยู่แล้วก่อนวันที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติ อยู่กินอย่างสามี ภรรยาต่อไป มติคณะรัฐมนตรีทั้งสองครั้ง ไม่มีผลย้อนหลังแต่ประการใด

(๒) สำหรับปัญหาประการที่สองนั้น เฉพาะข้าราชการหรือพนักงาน องค์กรของรัฐที่จดทะเบียนสมรสกับผู้อยู่หรือผู้ลี้ภัยหลังจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เท่านั้น ที่ฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ แต่ไม่ถือว่าฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ส่วนข้าราชการหรือพนักงานองค์กรของรัฐคนอื่น ๆ ไม่ถือว่าฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี ทั้งสองครั้ง

อนึ่ง การฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ นั้น ถ้าเป็นข้าราชการพลเรือน ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เพราะเป็นเจตนาธรรมณ์ของคณะรัฐมนตรีที่จะไม่ถือว่าเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย อย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ แต่เป็นเพียงไม่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ซึ่งตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยที่ยังไม่ถึงขั้นเป็นการกระทำผิดวินัย อย่างร้ายแรง แต่ถ้าเป็นพนักงานองค์กรของรัฐ ก็ต้องพิจารณาตามระเบียบ ว่าด้วยวินัยพนักงานองค์กรของรัฐว่าได้กำหนดความผิดในเรื่อง เช่นนี้ไว้อย่างไร โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาทำนองเดียวกับกรณีข้าราชการพลเรือน

๒.๒ บันทึก เรื่อง การจ่ายเงินชดเชยพนักงานรัฐวิสาหกิจผู้เกษียณอายุ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ และวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ให้พนักงานรัฐวิสาหกิจผู้เกษียณอายุและได้รับเงินจากกองทุน สงเคราะห์ไปแล้ว ถ้าประสงค์จะได้รับเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงานอีกทางหนึ่ง จะต้องฟ้องศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาให้รัฐวิสาหกิจจ่ายเงินค่าชดเชยตามกฎหมาย แรงงาน เป็นรายๆไป

ในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้เคยให้ความเห็นในประเด็น "การจ่ายเงินชดเชยพนักงานรัฐวิสาหกิจผู้เกษียณอายุ" ไว้ในกรณีข้อหาหรือของกระทรวงการคลัง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘^๑ โดยกระทรวงการคลังขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาในปัญหาว่ารัฐวิสาหกิจหรือวิสาหกิจเอกชนที่มีระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการจ่ายเงินกองทุนเลี้ยงชีพ หรือกองทุนสงเคราะห์ หรือกองทุนบำเหน็จพนักงาน ให้พนักงานและลูกจ้างที่ออกจากงานรวมทั้งกรณีที่ต้องพ้นจากหน้าที่เพราะเกษียณอายุ และได้รับเงินบำเหน็จบำนาญหรือเงินกองทุนสงเคราะห์ หรือกองทุนเลี้ยงชีพเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าเงินชดเชยแล้ว จะต้องจ่ายเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงานอีกหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) มีความเห็นว่า กองทุนเลี้ยงชีพหรือกองทุนสงเคราะห์หรือกองทุนบำเหน็จพนักงาน และลูกจ้าง จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือพนักงานและลูกจ้าง เมื่อออกจากงาน โดยจ่ายให้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับกองทุนนั้น ๆ ส่วนการจ่ายเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงานนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือพนักงานและลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างตามข้อ ๒(๕)^๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ อันเป็นเหตุให้พนักงานและลูกจ้างต้องว่างงานโดยไม่มีโอกาสทราบล่วงหน้า เงินชดเชยที่จ่ายให้นี้ก็เพื่อมิให้พนักงานและลูกจ้างได้รับความเดือนร้อนในระหว่างที่กำลังหางานใหม่

^๑บันทึก เรื่อง การจ่ายเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงาน ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จำนวนมาก ที่ สร ๐๘๐๑/๔๕๒๐ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๘.

^๒ข้อ ๒ ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำหนดการคุ้มครองแรงงาน ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) การจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างในกรณีที่มีการเลิกจ้าง

ฯลฯ

ฯลฯ.

สำหรับการออกจากงานของพนักงานหรือลูกจ้าง เนื่องจากเกษียณอายุ เป็นการออกจากงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แน่นอนในกฎหมายหรือในระเบียบข้อบังคับ ซึ่งพนักงานหรือลูกจ้างทราบมาก่อนแล้วในขณะที่เริ่มเข้าทำงาน จึงอาจถือเสมือนว่าเป็น "การเลิกจ้างตามระยะเวลาที่มีกำหนดระยะเวลาการจ้างไว้แน่นอน" อย่างหนึ่ง (ซึ่งประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ยกเว้นไว้ไม่ต้องจ่ายเงินชดเชย)^๓ มิใช่เป็น "เหตุ" ที่เกิดจากนายจ้างบอกเลิกสัญญาจ้าง หรือถือว่านายจ้าง "ให้ออกจากงานโดยพนักงานหรือลูกจ้างไม่ได้กระทำความผิด" ตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทย เพราะในกรณีนี้ แม้นายจ้างประสงค์จะจ้างต่อก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากพนักงานหรือลูกจ้างต้องพ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับดังกล่าวแล้ว ฉะนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๓) จึงมีความเห็นว่า กรณีพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ย่อมขาดคุณสมบัติที่จะเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๙) ผู้นั้นจึงต้องพ้นจากตำแหน่งไปตามกฎหมาย และนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินชดเชยให้เพราะไม่ใช่กรณีเลิกจ้างที่จะได้รับเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า

(๑) มติคณะรัฐมนตรีที่ให้พนักงานผู้เกษียณอายุต้องฟ้องศาลก่อนได้รับเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงานและให้รัฐวิสาหกิจปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลเป็นราย ๆ ไป นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นด้วย เพราะเป็นมติที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล

(๒) มติคณะรัฐมนตรีที่ให้แก้ไขกฎหมายเพื่อให้พนักงานผู้เกษียณอายุรับเงินชดเชยหรือเงินบำเหน็จเพียงทางเดียวนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นด้วย แต่สำนักงานฯ ใคร่ขอเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๑๘ แทนการแก้ไขประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การคุ้มครองแรงงานฯ

^๓คำว่า "การจ้างที่มีกำหนดระยะเวลาการจ้างไว้แน่นอน ฯลฯ" ตามข้อ ๔๖ ของประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ ได้ถูกแก้ไขโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยฯ (ฉบับที่ ๑๑) ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ และข้อ ๔๖ ตามที่กระทรวงมหาดไทยแก้ไขใหม่ได้ใช้ถ้อยคำว่า "...เป็นงานตามโครงการ ซึ่งนายจ้างและลูกจ้างได้ตกลงทำสัญญาจ้างเป็นหนังสือโดยมีกำหนดวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของการจ้างไว้..."

การที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติเสนอกฎหมายต่อรัฐสภาเมื่อใด ย่อมเป็นดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีตามที่พิจารณาเห็นสมควรตามแต่สถานการณ์ แต่ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะดำเนินการในเรื่องนี้ สำนักงานฯ ได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้กรมแรงงานรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ และทำการประมวลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการฟ้องคดีและจำนวนทุนทรัพย์ที่ได้มีการฟ้องและจ่ายเงิน (สองทาง) ให้แก่พนักงานรัฐวิสาหกิจไปแล้วตามคำพิพากษาของศาล

(๓) สำหรับการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้มีกฎหมายสำหรับแรงงานรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ควรจะจัดทำและแสวงหา "รูปแบบ" ที่เหมาะสม โดยดำเนินการศึกษาความเป็น "เอกสารวิจัย" ที่มีการวิเคราะห์อย่างครบถ้วนบนพื้นฐานของปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และอาจจำเป็นต้องรอจนกว่าจะมีการจัดตั้งสถาบัน "คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย - Law Reform Commission" เสียก่อน อนึ่ง การศึกษาวิจัยนั้นอาจจำเป็นต้องตรวจสอบไปถึง "กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม" ซึ่งอาจจะมีการช้อนกันระหว่างข้อบังคับและระเบียบของรัฐวิสาหกิจกับบทบัญญัติของกฎหมายประกันสังคมเกี่ยวกับการรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ทุพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร อีกด้วย

๒.๓ บันทึก เรื่อง คณะกรรมการพิจารณาการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ (กขอ.) จะพิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศแทนคณะรัฐมนตรี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ ได้หรือไม่

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า ตามข้อ ๘(๑) แห่งร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ. ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาการให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ (กขอ.) มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศแทนคณะรัฐมนตรี ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ จะสามารถกระทำได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณา
 ปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า ข้อ ๘(๑) แห่งร่างระเบียบดังกล่าวไม่มีผล
 ใช้บังคับ เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและประกาศของคณะปฏิวัติ
 ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ อันเป็นกฎหมายว่าด้วยระเบียบ
 บริหารราชการแผ่นดินที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ไม่ได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจของ
 คณะรัฐมนตรีไว้ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕)
 เห็นว่า อำนาจของคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการไปทำการ
 ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓ (ก)
 แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่งให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลา
 ระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการนั้น เป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของ
 คณะรัฐมนตรีโดยเฉพาะบุคคลหรือคณะบุคคลอื่นไม่อาจใช้อำนาจดังกล่าวแทน
 คณะรัฐมนตรีได้

การมอบอำนาจของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใดจะทำได้หรือไม่เพียงใด
 จึงต้องพิจารณาจากกฎหมายที่ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น หากคณะรัฐมนตรี
 มีหลักการจะมอบอำนาจการพิจารณาในเรื่องนี้ให้แก่ กขอ. หรือบุคคล หรือ
 คณะบุคคลอื่นใด ก็จะต้องดำเนินการแก้ไขพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์การสั่ง
 ให้ข้าราชการไปทำการ ซึ่งให้นับเวลาระหว่างนั้นเหมือนเต็มเวลาราชการ
 พ.ศ. ๒๕๑๕ ต่อไป

๒.๔ บันทึก เรื่อง หารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการที่กรุงเทพมหานคร
จะต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีหรือตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการ
 รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
 หรือหน่วยงานอื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะ เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น
 หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ จัดซื้อกระดาษ ผลิตภัณฑ์กระดาษ ได้แก่ กระดาษ
 แบบพิมพ์ต่อเนื่องสำหรับใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ สิ่งพิมพ์ แบบพิมพ์ แบบฟอร์ม
 หนังสือ หรือสมุดต่าง ๆ เฉพาะที่ผลิตจากบริษัทโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษ
 บางปะอิน จำกัด แต่เพียงแห่งเดียวโดยวิธีกรณีพิเศษ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรุงเทพมหานคร ได้มีข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในเรื่องนี้อยู่แล้ว คือ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๙ ข้อ ๒๐(๑) และ (๒) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า การซื้อหรือการจ้างของกรุงเทพมหานครโดยวิธีกรณีพิเศษ จะต้องเป็นการซื้อหรือการจ้างจากการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจเท่านั้น ในปัจจุบันบริษัทโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด มิได้มีฐานะ เป็นการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร หรือส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ แต่อย่างใด จึงมีปัญหว่า หากกรุงเทพมหานครมีความประสงค์จะจัดซื้อกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษจากบริษัทโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด อันเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีก็จะ เป็นการขัดกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๙ กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่า ในกรณีเช่นนี้ กรุงเทพมหานครจะต้องปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรีหรือต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร จึงจะชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เห็นว่า มติของคณะรัฐมนตรีจะครอบคลุมไปถึงกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นหน่วยงาน อื่นซึ่งมีกฎหมายบัญญัติให้มีฐานะ เป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ให้ต้องซื้อกระดาษ ผลิตภัณฑ์กระดาษ ได้แก่ กระดาษแบบพิมพ์ต่อเนื่องสำหรับใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ สิ่งพิมพ์ แบบพิมพ์ แบบฟอร์ม หนังสือ หรือสมุดต่าง ๆ เฉพาะที่ผลิตจากบริษัทโรงงาน อุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด แต่เพียงแห่งเดียวหรือไม่ ในเมื่อบริษัท โรงงานอุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด เป็นบริษัทที่เกิดขึ้นจากการร่วมทุน ระหว่างรัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรมและ เอกชนคือบริษัทบวรกิจร่วมทุน จำกัด โดยรัฐบาลถือหุ้น ๓๐% และ เอกชนถือหุ้น ๗๐% บริษัทดังกล่าวจึงไม่มีฐานะ เป็น รัฐวิสาหกิจเนื่องจากรัฐบาลมิได้ถือหุ้นเกินกว่า ๕๐% ของหุ้นทั้งหมด และมติของ คณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้นเป็นมติที่เกิดจากการปฏิบัติตามสัญญาร่วมทุนจัดตั้ง บริษัทโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติ ให้ความเห็นชอบสัญญาร่วมทุนดังกล่าวไว้แล้ว เมื่อมติคณะรัฐมนตรีมีความเป็นมา ดังได้กล่าวมาข้างต้น ปัญหาจึงมีว่า กรุงเทพมหานครอยู่ในข่ายบังคับให้ต้องปฏิบัติ ตามมติคณะรัฐมนตรีแค่ไหน เพียงใด คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า เมื่อมติคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้น จากการปฏิบัติตามสัญญาร่วมทุนระหว่างรัฐบาลโดยกระทรวงอุตสาหกรรมกับเอกชน มติคณะรัฐมนตรีจึง ไม่มีผลบังคับให้กรุงเทพมหานครต้องปฏิบัติตามนอกเหนือไปจาก

การปฏิบัติตามข้อ ๒๐⁴ ของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งบัญญัติให้กรุงเทพมหานครต้องซื้อพัสดุและครุภัณฑ์จากการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจเท่านั้น เพราะมติของคณะรัฐมนตรีมีใช้กฎหมายที่จะไปแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นกฎหมายของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุป ในการซื้อพัสดุหรือครุภัณฑ์ กรุงเทพมหานครจะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ จะต้องซื้อจากการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจเท่านั้น จะซื้อจากบริษัทเอกชนตามที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนดหาได้ไม่ และเมื่อกรุงเทพมหานครไม่อยู่ในฐานะที่จะซื้อกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษจากบริษัทโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด กรุงเทพมหานคร ควรจะปฏิบัติตามข้อ ๖⁵ ของมติคณะรัฐมนตรี คือ ทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง ขออนุมัติไม่ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เพราะข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครไม่เปิดช่องให้กระทำได้ แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ถ้ากรุงเทพมหานครมีความประสงค์ที่จะให้ความร่วมมือกับรัฐบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี กรุงเทพมหานครก็อาจดำเนินการซื้อกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษจากรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจำหน่ายกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษของบริษัทโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษบางปะอิน จำกัด ได้ หรือดำเนินการแก้ไขข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้อำนาจผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อนุมัติให้ซื้อพัสดุตามที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนดได้

⁴ข้อ ๒๐ การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีกรณีพิเศษ ได้แก่ การซื้อหรือการจ้างในกรณีดังนี้

(๑) การซื้อหรือการจ้างจากการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นผู้ทำหรือผลิตพัสดุนั้น ๆ ขึ้นเอง และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอนุมัติให้ซื้อหรือจ้างได้เป็นการทั่วไป หรือเป็นการเฉพาะคราว

(๒) การซื้อหรือการจ้างที่มีกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีให้ต้องซื้อหรือจ้าง จากการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ.

⁵๖. หากหน่วยงานตามข้อ ๑ มีปัญหาหรือไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ให้กระทรวงเจ้าสังกัดของผู้ปฏิบัติหรือหรือทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง การพิจารณาของกระทรวงการคลังให้มีความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาสิทธิพิเศษของหน่วยงานและรัฐวิสาหกิจประกอบการพิจารณาด้วย.

๒.๕ บันทึก เรื่อง การใช้ดุลพินิจของกรุงเทพมหานครในการดำเนินการตาม
ร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างอาคาร ฯลฯ
(กรณีนางคทาลัย พานิชกุล ขออนุญาตก่อสร้างอาคารตึก ๘ ชั้น และ ๒๕ ชั้น)

นางคทาลัย พานิชกุล ได้มีหนังสือร้องเรียนรองนายกรัฐมนตรี
 (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) เพื่อพิจารณาให้ความเป็นธรรมในการขอใบอนุญาตก่อสร้าง
 อาคารในที่ดินที่ขออนุญาตก่อสร้าง ณ บ้านเลขที่ ๒๕๒ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช
 เขตบางกอกน้อย กทม. ซึ่งกรุงเทพมหานครยังมีได้พิจารณาออกใบอนุญาตให้ ทั้งนี้
 ผู้ร้อง เกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมในการขออนุญาตก่อสร้างอาคารอันเป็นผล
 จากมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับร่างควบคุมพื้นที่ฝั่งธนบุรี "ร่างที่ดินฝั่งตรงข้ามเกาะ
 รัตนโกสินทร์"

รองนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ได้พิจารณาแล้ว ได้ขอให้
 คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย) วินิจฉัยว่า การที่มีเพียงร่าง
 ประกาศเกิดขึ้นทำให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจไม่อนุญาตได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณา
 แล้วปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๒ กระทรวงวิทยาศาสตร์
 เทคโนโลยีและการพลังงาน มีหนังสือ^๖ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อขอให้
 คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่อง การขยายขอบเขตของมาตรการ
 ควบคุมการก่อสร้างอาคารภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ให้ครอบคลุมถึงบริเวณ
 ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี ตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก และให้
 ความเห็นชอบหลักการและแนวทางของมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารจำแนก
 เป็นแนวเขตควบคุม บริเวณควบคุม ๕ บริเวณ และมาตรการควบคุมในพื้นที่ทั้ง
 ๕ บริเวณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือ^๗

^๖หนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
 ที่ วพ ๐๕๐๓/๒๒๑๖๒ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๒.

^๗หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๒/๑๓๙๐๐
 ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒.

ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ แจ้งให้ทราบว่า คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ อนุมัติตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ เสนอ ต่อมา วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๓๓ กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ^๘ ถึงปลัดกรุงเทพมหานคร ขอให้ยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การขยายขอบเขตของมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ให้ครอบคลุมถึงบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งธนบุรี ตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก รวมทั้งแนวทางของมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคาร จำแนกเป็นแนวเขตควบคุมบริเวณควบคุม ๕ บริเวณ ตามมติคณะกรรมการกรุงรัตนโกสินทร์

วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๓ นางคทาลักษณ์ ได้ยื่นคำขออนุญาตก่อสร้างอาคารสูง ๘ ชั้น และ ๒๕ ชั้น ในที่ดินริมถนนอรุณอมรินทร์ วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๓ กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือ^๙ ถึงนางคทาลักษณ์ แจ้งให้ทราบว่า กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอใบอนุญาต^{๑๐} เนื่องจากอยู่ระหว่างตรวจสอบอาคารตามข้อบัญญัติ และ เนื่องจาก

^๘ หนังสือกระทรวงมหาดไทย คำวนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๔/๑๕๕๔ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๓๓.

^๙ หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๔๐๐๐/๖๙๑๖ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๓.

^{๑๐} พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๒๖ เมื่อได้รับคำขอตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาตหรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความขอ

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาต หรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ขยายเวลาไปได้อีกไม่เกินสองคราวคราวละไม่เกินสี่สิบห้าวัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละคราวให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้ว แต่กรณี

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกใบอนุญาตหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบโดยไม่ชักช้า.

มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการควบคุมพื้นที่ฝั่งธนบุรีที่คณะกรรมการกรุงรัตนโกสินทร์
เสนอ กรุงเทพมหานครจึงขอขยายเวลาในการพิจารณาออกไปอีก ๔๕ วัน
ต่อมาวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๓ กรุงเทพมหานครมีหนังสือถึงนางคทาลักษณ์ฯ เพื่อแจ้ง
ให้แก้ไขรายการก่อสร้างอาคารรวม ๑๖ รายการ เนื่องจากบริเวณที่ขออนุญาต
ก่อสร้างมีร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง
ตัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ร่างประกาศ
ดังกล่าวมีข้อกำหนดห้ามก่อสร้างหรือตัดแปลงอาคารที่มีความสูงเกิน ๑๖.๐๐ เมตร
โดยวัดจากระดับถนนหรือขอบทางเท้าที่ใกล้ที่สุดถึงส่วนที่สูงที่สุดของอาคาร ตามแบบ
ที่ขออนุญาตก่อสร้างเป็นอาคารตึก ๘ ชั้น และ ๒๕ ชั้น มีความสูงถึงจุดสูงสุดของ
อาคาร ๓๑.๕๐ เมตร และ ๘๓.๓๐ เมตร ตามลำดับ จึงขัดต่อร่างประกาศ
ดังกล่าว นางคทาลักษณ์ฯ ได้แก้ไขรายการก่อสร้างอาคารตามคำสั่งเจ้าพนักงาน
ท้องถิ่นทุกรายการ เว้นแต่รายการในเรื่องความสูงของอาคารที่มีได้แก้ไข

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า
เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่าบริเวณที่นางคทาลักษณ์ฯ ขออนุญาตก่อสร้างอาคาร
ยังไม่มีกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร
พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๘(๑๐)^{๑๑} กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน
เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใดแต่อย่างใด
และขณะนี้ก็มีเพียงร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดบริเวณห้าม
ก่อสร้าง ตัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายใน

^{๑๑}พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย
การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง
การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่
จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ
ควบคุมอาคาร มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๐) บริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้
หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด

ฯลฯ

ฯลฯ.

บริเวณฝั่งธนบุรี ตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งออกตามมาตรา ๑๓¹² แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวยังมีได้ประกาศใช้บังคับ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) จึงเห็นว่า เมื่อร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยยังไม่มีผลใช้บังคับ เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะนำเอาข้อกำหนดในร่างประกาศกระทรวงมหาดไทยมาเป็นเหตุไม่สั่งการอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ย่อมไม่อาจอ้างได้

อย่างไรก็ตาม ถ้าจะมีการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารให้แก่ผู้ขอรายนี้ ก็จะเป็นการขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีที่ให้ความเห็นชอบในเรื่องการขยายขอบเขตของมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ชั้นนอก ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับสาธารณสุข ซึ่งเรื่อง ثانองเดียวกันนี้ บริษัท เอ็มไพร์พลาสซ จำกัด เป็นโจทก์ ยื่นฟ้องกรุงเทพมหานครกับพวก เป็นจำเลย ความเป็นมาว่า จำเลยไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคารโดยอ้างว่า การก่อสร้างอาคารจะขัดต่อร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และการพิจารณาของเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นการล่าช้ามิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขแดงที่ ๓๖๒๗/๒๕๓๑ ว่า เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับคำขออนุญาตก่อสร้างอาคารแล้ว อาจพิจารณาออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ ซึ่งหมายถึงอำนาจที่จะรอกการ

¹²พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่สมควรห้ามการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใดในบริเวณหนึ่ง บริเวณใด แต่ยังไม่มีกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดการตามมาตรา ๘(๑๐) ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของอธิบดีกรมโยธาธิการหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาห้ามการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารในบริเวณนั้นเป็นการชั่วคราวได้ และให้ดำเนินการออกกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศนั้นมีผลใช้บังคับ

ถ้าไม่มีการออกกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าววรรคหนึ่ง ให้ประกาศดังกล่าวเป็นอันยกเลิก.

พิจารณาไว้ก่อนก็ได้ ถ้าการนั้นไม่เป็นการละเมิดต่อกฎหมายแล้วย่อมไม่เป็นการละเมิด ดังนั้น การที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร ซึ่งต่อมาก็ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ห้ามมิให้ก่อสร้างอาคาร ซึ่งต่อมาก็ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครห้ามมิให้ก่อสร้างอาคารที่ระบุมไว้ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกตามที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อนุญาตไว้ ดังนั้น ดุลพินิจและคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่ไม่อนุญาตให้โจทก์ก่อสร้างอาคารจึงชอบด้วยเหตุผลและกฎหมายแล้ว จึงพิพากษายกฟ้องโจทก์ แต่คดีนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุวิมล สังข์พันธุ์ เกิดเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๐๖
ที่จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒)
จากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๒๖ และเนติบัณฑิตไทย
จากสำนักศึกษาอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปีการศึกษา ๒๕๒๗ ปัจจุบัน
ดำรงตำแหน่ง นิติกร ระดับ ๕ กองนิติธรรม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย